

Národ potřebuje statečné lidi, vzpomínal parašutista Jaroslav Klemeš, který by oslavil sto let

Generálporučík Jaroslav Klemeš (31. 1. 1922 – 7. 8. 2017) nebyl ani na vojně. Dobrovolně šel rovnou do války. Bojoval ve Francii, do Velké Británie se dostal poslední lodí, na níž se plavili i Jan Kubiš a Josef Gabčík. Na podzim 1941 patřil mezi první účastníky paravýcviku. Do své okupované vlasti se jako radiotelegrafista snesl se skupinou Platinum. Řeči o hrdinech neměl rád: „Chtěli jsme být něco platní a také jsme to na Moravě a pak i v Praze rozjeli ve velkém.“ Před deseti lety Jaroslav Klemeš poskytl Reflexu rozhovor.

Kolik lidí se vás už ptalo, kolik máte seskoků?

Tak to ani nespočítám. Jen na mých devadesátinách v Chrudimi se mě několik vojáků zeptalo: „Kolik máte seskoků, vy, pane generále?“ Vždycky se směju a odpovídám: „To byste se divili. Mám pět seskoků.“ Než jsem šel do akce, absolvoval jsem čtyři cvičné seskoky. Nemohou tomu uvěřit, protože oni mají za sebou třeba osmdesát seskoků. Vysvětluji jim: „Hoši, nám to stačilo, nešlo o to, jen seskočit, nám po seskoku práce teprve začínala! Museli jsme se v té tmě sejit, najít operační materiál, zbavit se padáků. Sníh byl do půli lýtek. Naštěstí byla krásná, jasná noc.“

Vaše skupina Platinum byla u Nasavrk vysazena 17. února 1945 až napotřetí.

Poprvé, v říjnu 1944 výsadek znemožnila hustá mlha, podruhé, v prosinci 1944 jsme před Vídní dostali takovou kanonádu, že nebylo jasné, zda letadlo nepoškodily střepiny. Potřetí už to vyšlo. Cestou jsme usnuli. Když se ale otevřel poklop, kterým se skákalo, náraz vzduchu nás úplně probral. Všiml jsem si, že na stromech nebyl sníh, přes den muselo být teplo. Nejdřív seskočili Nechanský s Vyhňákem, pak letoun udělal pětikilometrovou rundu, vrátil se, Nechanský s Vyhňákem už dávali znamení baterkami a já s Pešanem jsme seskočili přímo k nim. Měli jsme na Chrudimsku tři záchytné adresy. Na první nás nepřijali. V malé osadě, kde bylo jen pět domků, se rozštěkali psi, lidé začali vyhlížet z oken a pan Pilný raději ani neotevřel. Šli jsme tedy na druhou adresu, do Hradiště ke Korábkům. Pana Korábka už ale pronásledovalo gestapo. Několik gestapáků celý den vartovalo, jestli se neukáže doma. A do toho jsme večer přišli my. Paní Korábková zrovna dojila krávu. Neznala smluvené heslo, netušila, že nejsme provokatéři.

Čím jste ji přesvědčili?

Zadívala se nám do očí a řekla: „Chlapci, já vám věřím.“ Nemohli jsme ovšem zůstat v domě, co kdyby zase přišlo gestapo, přenocovali jsme ve stodole. Druhý den dorazila spojka z Nasavrk.

Korábkoví válku přežili?

Naštěstí ano. Jejich dcera byla na oslavě mých devadesátin.

Jaký byl váš úkol v protektorátu?

Měli jsme být k dispozici domácímu odboji, Radě tří. Podařilo se nám na Moravě úspěšně zorganizovat tři velké shozy zbraní. Nejdřív musíte objevit vhodnou plochu, která nesmí být blízko komunikace, najít dost spolehlivých lidí a nepodcenit směr větru. Já jsem obsluhoval vysílačku. Když dvaadvacet zásobníků letělo k zemi, to byl krásný zvuk. Jeden kontejner vážil sto deset kilo. Byly v něm kulomety, granáty, stenguny ... Zbraně si rozdělila skupina generála Luži a partyzáni. Vysílal jsem také do Londýna zprávy, jež od velitele Zpravodajské brigády Veleoslava Wähla nosila spojka z Prahy. V dubnu 1945 se

naše skupina rozdělila, Pešan s Vyhňákem zůstali na Moravě a já s Nechanským jsme se 20. dubna vydali do Prahy.

Bylo obtížné se tam dostat?

Vlakem to nešlo, v Praze na peróně byla hospodářská kontrola, za ukrytou mouku, sádlo padaly vysoké tresty – a já měl v kufříku vysílačku. Zpravodajská brigáda zařídila, že nás do Prahy odvezl vozem muž z Todtovy organizace za příslib, že mu po válce dosvědčíme, že spolupracoval s odbojem. Nabral nás v Moravských Budějovicích. Jeli jsme tatrou na dřevoplyn. Ráno jsme vyjeli a v deset večer byli v Praze. Před Německým Brodem byla silnice přehrazená provazem. Stáli u něj vojáci i gestapáci. Řidič jim ukázal doklady. Tvářili se odmítavě. Podal jim další lejstra. Pořád to bylo málo. S Nechanským jsme seděli vzadu, pod nohama vysílačku. Koukli jsme po sobě. Budeme střílet? Měli jsme jen pistole. Nakonec vojáci mávli rukou a mohli jsme jet. Nevím, jak by to dopadlo... Dojeli jsme do Dejvic, k Veleslavu Wahlovi ze Zpravodajské brigády, to byl kluk o pár měsíců mladší než já. Řekl nám, že po Praze nemůžeme chodit v kanadách. Dal nám svoje oblečení, abychom vypadali jako Pražané

Za svou zemi jste odešel bojovat v lednu 1940. Nebylo vám ani osmnáct...

My byli jinak vychovaní. Naši učitelé i rodiče si vážili republiky, byli šťastní, že ji máme. Ve slovenské Skalici a pak v moravské Strážnici jsem chodil do Sokola, sportoval jsem, v tom jsem nebyl žádná výjimka. Všichni jsme prožívali, že se na nás Hitler chystá. Jako kluci jsme obdivovali vojenské manévry, jež se konaly vždy po žních, aby se mohlo jezdit po polích. Říkali jsme, že my se nedáme. Pak přišli Němci. Chovali se tak povýšeně... Sprostě čuměli po děvčatech, všechno vykoupili a jen žrali. Marka najednou platila za deset korun. Smáli se, kolik si za ni mohou koupit. Narůstal ve mně vzdor.

Do francouzského Agde, kde se formovala československá armáda, jste se dostal přes Maďarsko, Jugoslávii, Řecko, Sýrii... Byl jste se do té doby podívat aspoň v Praze?

Jednou, na sokolském sletu v osmatřicátém. O Vánocích třicet devět rozhlas z Paříže pořád hlásil, že se v Agde tvoří československá armáda, ať ji dobří občané přijdou podpořit. Odešel jsem v lednu 1940. Mělo nás jít pět, ale na domluvenou schůzku jsme dorazili jen dva – já a Ludvík Čambala. Strach jsme si nepřipouštěli. Nevěděli jsme, jak vypadá válka. Až později, když jsme už ve Francii jeli na frontu, jsme zastavili v jednom městečku, kde byl vojenský lazaret. Měli jsme dobrou náladu, ale najednou jsme ucítili pach jódu a otevřenými okny viděli zafáčované vojáky. Došlo nám, že i takhle vypadá válka.

Má člověk čas všimnout si v bitvě, že vedle něj někdo padl?

Ani ne. V takových chvílích vám velí pud sebezáchovy. Vzpomínám si, že na mostě přes Loiru leželi mrtví lidé, koně. Jenže když se musíte dostat rychle pryč, nemůžete se zdržovat svými pocity

Do Liverpoolu jste připlul na stejné lodi jako Gabčík s Kubišem.

Loď Rod el Farag se už nacházela na moři. Celé západní pobřeží bylo obsazené a platil zákaz odplout. Generál Faucher ale zařídil, že se loď Rod el Farag vrátila do přístavu

v Sète. Museli jsme složit zbraně a mohli se nalodit. Rhod el Farag plula nejdřív do Gibraltaru. Tam jsme zůstali asi čtyři dny, než se utvořil konvoj lodí. Lodě doprovázelo několik torpédoborců, tempo určovalo nejpomalejší plavidlo. Do Liverpoolu jsme dorazili 12. července 1940.

Oba budoucí členové skupiny Anthropoid na lodní palubu pronesli své pistole, schovali je do plechovky.

I kulometry se dostaly na palubu! Takový byl v přístavu zmatek. Víte, ve Francii nic neplatilo, všude samý chaos. Celou dobu. Dostanete pušku – a k ní špatné střelivo. Dělal jsem spojaře, vybavení bylo ještě z první světové války, od velitelství jsme k rotám a praporům natahovali kabely, fungovalo jen telefonické spojení... Byli jsme nasazeni sedmdesát kilometrů východně od Paříže, na řece Marně. Francouzští vojáci se před Němci sesypali, slavná armáda, na niž jsme se před Mnichovem tolik spoléhali, zděšeně prchala. Víte, Francouzi nás moc rádi neměli, osud naší země je nezajímal. Když ale Německo napadlo jejich zemi a my odjížděli na frontu, najednou brečeli: „Zastavte ty skopčáky, zastavte ty skopčáky.“ Jenže Němci slavnou Maginotovu linii, náš vzor, obešli a bylo hotovo. Na jih pak neustupovala jen francouzská armáda, utíkali i obyvatelé, silnice byly zatarasené přeplněnými dvoukoláky, auta ani nemohla projet. Kolony uprchlíků Němci ostřelovali. U Loiry jsme měli zaujmout obranné postavení, za dva dny byl ústup. Do přístavu v Sète jsme šli pěšky ve dne v noci.

Jaká panovala nálada na lodi, kterou jste se plavili do Británie?

Pochmurná. Nevěděli jsme, co bude dál. Francie padla, celá Evropa obsazená, zůstala jen Británie. Poslední naděje. Chtěli jsme dál bojovat. Museli jsme bojovat, navíc na nás Čechoslováci se nevztahoval status válečných zajatců. V Gibraltaru jsme viděli britskou bitevní flotilu, jak míří do Středozemního moře. Cestou jsme se dozvěděli, že v Marsá al-Kabíru u alžírského Oranu rozstřílela 3. července 1940 francouzské válečné loďstvo, aby se nedostalo do rukou Němcům.

Byl během války moment, kdy jste si řekl, že to mají Němci spočítané?

Když do války vstoupily Spojené státy, napadlo mě, že to není beznadějně, a když Němci napadli Sovětský svaz, říkali jsme si, že udělali zásadní chybu.

Kdo vás vybral jako muže pro zvláštní účely?

Pár lidí z praporu vytipoval náš velitel, podplukovník Přikryl. Ze zpravodajského oddělení pak přijeli podplukovník Strankmüller spolu se štábním kapitánem Šustrem a zvali si nás postupně k pohovoru. Začali mluvit o politické situaci, že je třeba pomoci domácímu odboji, že národ potřebuje statečné lidi. Nezakrývali, že je to nebezpečné, povídali, že když odmítnu, nic se neděje. Řekl jsem ano.

Váhal jste?

Ne. Šel jsem bojovat, ve Francii to ne naší vinou zkrachovalo. Druhá fronta byla v nedohlednu ... Proto jsme se všichni hlásili k letcům. Nechtěli jsme jen cvičit a čekat tři čtyři roky ... Chtěl jsem něco dělat hned, tak jsem do toho šel.

Patřil jste mezi první, kdo na podzim 1941 ve Skotsku prodělal paravýcvik.

Ve Skotsku jsem byl v říjnu a listopadu 1941, tedy dva měsíce po Josefu Gabčíkovi a Karlu Svobodovi, kteří byli vybráni, že mají jít na Heydricha. Karel Svoboda byl od naší čtyřky. To byl chlap! Spolehlivý, zodpovědný. Když jsme ve Francii ustupovali, dával pozor, aby se nikdo z vojáků neztratil. Znali jsme se dobře. Poté, co se zranil, ho nahradil Jan Kubiš. S Karlem Svobodou jsme strávili spoustu času v Británii a pak na základně v italském Brindisi, odkud šla další vlna výsadků. Nikdy se ani slůvkem nezmínil o svém původním úkolu. Mlčel jak hrob.

Koho napadlo fotit parašutisty před cihlovou zdí v Porchester Gate?

Fotografa. Chtěl, aby za vojáky bylo neutrální pozadí. Zaujala ho zeď z cihel na dvoře. Před zdí ale zdaleka všichni parašutisté fotografování nebyli. Týkalo se to zejména prvních výsadků, takže já například foto před zdí nemám. Původně jsem měl být vysazen už v létě 1944 ve skupině s Jaromírem Nechanským, Pavlem Hodačem, Jaroslavem Pešánem a Aloisem Vyhňákem. Hodač si však s Nechanským nesesdl. Měli nějaké spory. Nechanský mu ani nepřišel na svatbu, když se Hodač ženil, bral si děvče z Coventry. Jenže ono je nutné, aby se na sebe mohli všichni spolehnout. Výsadek se proto odložil. Když pak na podzim 1944 přijeli na základnu v Itálii Nechanský s Pešánem, dali jsme se s nimi a s Lojzou Vyhňákem znovu dohromady. Chtěli jsme jít do akce, být něco platní. Plukovník generálního štábu František Moravec byl rád. Na Porchester Gate, kde sídlilo vojenské zpravodajství, jsme u Moravce

byli dvakrát. Poprvé si nás zavola, když Hodač odmítl jít do akce s Nechanským. František Moravec působil trochu chladně, byl takový rezervovaný. Dostal jsem ale od něj hezký dopis.

Co vám napsal?

Kondolenci. Němci mi popravili tátu. St'ali ho na Pankráci. Můj otec pomáhal Židům, kteří utíkali z Moravy na Slovensko. Před válkou jsme bydleli ve Skalici, po vzniku Slovenského státu jsme se přestěhovali do Strážnice. Tatínek měl však u hranice včelín, dobře to tam znal. Moravec mi napsal, že se mám ještě více soustředit na svoje poslání.

Musel to být šok, dozvědět se takhle o otcově popravě.

Já už jsem o tatínkově smrti věděl. Asi týden předtím mě z české pivnice naproti Hyde Parku zahlédl Chvalkovský od naší čtyry. Už jsem nosil civil, a navíc jsem se — stejně jako ostatní z paravýcviku — se svými dřívějšími kamarády nesměl stýkat. Chvalkovský ale vyběhl: „Jardo, já ti musím něco říci,“ a dal mi výstřižek z novin. Stálo tam, že Jaroslav Klemeš a několik dalších lidí bylo „za narušování řešení židovské otázky“ odsouzeno k trestu smrti. Až pak přišel dopis od Moravce.

Máte ho schovaný?

Ne. V devětačtyřicátém mi ho při zatýkání zabavili estébáci. Stejně jako milostná psaní a fotografie od děvčat z Anglie.

Co jste si s tatínkem řekli na rozloučenou, když jste v lednu 1940 odcházel z domova?

Napsal jsem tatínkovi dopis, že na výzvu z Paříže odcházím bojovat. A že si všechno povíme po válce. Nechal jsem doma svoje našetřené peníze. Od šestnácti jsem si už vydělával jako obchodní příručí v největším obchodě ve Skalici. Otec pracoval na berním úřadě. Měli jsme dům, velkou zahradu. Na fotbalový trénink jsem šel, až když jsem splnil své povinnosti. Tatínek nás s bratrem vychovával sám.

Jaký jste měl pocit, když jste se dozvěděl o atentátu na Reinharda Heydricha?

Byl jsem rád, že se to stalo. Úplné vítězství by ovšem bylo, kdyby hoši přežili. Moc se mi ovšem nelíbilo, když se ve vysílání z Londýna pořád zdůrazňovalo, kolik dní už Němci po parašutistech marně pátrají. Všichni jsme byli šťastní, že je ještě nenašli, ale proč to vyhlašovat a Němce popichovat.

Znal jste osobně někoho se sedmi statečných, kteří do posledního dechu bojovali v kostele v Resselově ulici?

Znal jsem dobře Josefa Valčíka, byli jsme u jedné roty, Bublík byl také u našeho praporu. Valčíka pro zvláštní úkoly vybrali jako jednoho z prvních. Byl to schopný voják. A také hezký, upovídaný kluk, líbila se mu děvčata, ze všeho si dělal legraci. Skvěle imitoval našeho velitele. Měl plno nápadů a svůj názor uměl prosadit. V květnu 1942 už byl v Praze a — jak ho znám - určitě do toho Gabčíkovi s Kubišem mluvil. Nemohu to vědět, ale podle

mě u atentátu mohl být, ti dva v zatáčce potřebovali nějaké znamení. To se nesmělo prosvihnout. A bylo to dobře vymyšlené, ta prudká zatáčka.

Proč podle vás z Gabčíkova stengunu nevyšla rána?

Po válce jsem o tom debatoval s naším střeleckým instruktorem z Británie Rudolfem Pernickým. Říkal, že stengun byl nová zbraň a až v praxi se ukázalo, že je spolehlivější, když se do zásobníku dá o pár nábojů méně.

Byl jste se někdy podívat na místa, kde probíhal váš výcvik?

Až před pár lety, když se ve Skotsku našim parašutistům odhaloval pomník. Vypadalo to tam pořád stejně. Jen stromy povyrostly. Vzpomínal jsem na výcvik, na to, jak jsme si večer po výcviku u krbu povídali, chytli jsme se za ramena a na dobrou noc prozpěvovali jména výcvikových farem Garramor a Camusdarrach.

O čem jste si tehdy vyprávěli? O tom, jak je doma?

Ne, o tom jsme raději nemluvili. Jen o prvních Vánocích se takhle vzpomínalo. Nebyl jsem sám, kdo pak vyšel ven a měl v očích slzy. O čem jsme si vyprávěli? O tom, co nás čeká zítra. Já jsem byl sportovec, fyzicky náročný výcvik pro mě nepředstavoval problém. Na fotbalovém turnaji spojeneckých armád v jedenačtyřicátém jsem nastoupil za Československo. Angličané, Francouzi, Belgičané, Norové i Poláci měli dobré týmy. Skončili jsme druzí za Belgičany.

Na jaké pozici jste hrál?

Byl jsem střední útočník. Také jsme sehráli přátelské utkání s Birminghamem! Nastupoval jsem do hry po pěti minutách jako náhradník. Třásl se mi nohy. Doma jsem hrál v okresním městečku první třídu a tady byly plné tribuny. Z obrany Birminghamu na mě šel míč a já jsem z voleje trefil břevno. Prohráli jsme tři dva.

Setkal jste se v Británii s prezidentem?

Jednou. Prezident za námi přijel v říjnu 1942 do Chicheley Hall. Bylo to pár dnů před tím, než šel do akce radista Lubomír Jasínek. Patřil do skupiny Antimony, jež seskočila 24. října 1942. Týž den v Mauthausenu nacisté popravili dvě stě šedesát tři příbuzné a spolupracovníky parašutistů, kteří se podíleli na atentátu. Beneš s námi povečeřel. Postěžoval si, že to nemá lehké. Byl jsem přímo u toho, když říkal, že na něj neustále doráží sovětský velvyslanec, že se v protektorátu nic neděje, fabriky pracují na plné obrátky. Pak si šel Beneš promluvit s chlapci z výsadku Antimony.

Jak na vás působil?

Neměl charisma. Jeho paní však byla milá. Jednou jsem si s ní popovídal o onucích.

O onucích?

Po příchodu do Británie jsme byli v Cholmondeley ubytováni ve stanech po šesti sedmi lidech. Výstroj nám zůstala ještě z Francie, neměli jsme ani punčochy, jen dvoje onuce. Při ústupu se šlo tři dny dnem i nocí, nezouvali jsme se. Boty pouštěly barvu a mně se to moc nedařilo vyprat. Zrovna jsem tedy pral v kbelíku onuce — jednu už jsem pověsil ke stanovým kolíkům -, a najednou koukám, paní prezidentová a ptá se: „Co vojáčku, co děláte?“ - „Peru si onuce.“ - „A máte teplou vodu?“ - „Kde bychom ji tady vzali, jenom studenou.“ „A jde to vyprat ve studené vodě?“ „Ano.“ A ona se podívala na tu vypranou onuci a usmála se.

Po vysazení v protektorátu jste musel být asi pořád ve střehu. U sebe falešnou legitimaci, v saku pistoli. Jak jste vnímal, že naprostá většina lidí chodí do práce, do kina, do hospody. Měl jste jim to za zlé?

Ale kdež. Zato si dobře pamatuju, kdy jsem uviděl německého vojáka. Nedaleko domku v zahrádkářské kolonii, kde jsme opravovali vysílačku, Němci kopali zákopy. Podruhé jsem skupinu německých vojáků míjel, když jsme s Nechanským hledali vhodnou plochu pro shoz zbraní. Smáli se a já si říkal: Kdybyste jen věděli ... Jednou jsem jel na kole z Velké Bíteše do Pavlova za Lojzou Vyhňákem, abychom si domluvili frekvenci a čas vysílání. Zastavili mě tři vojáci. Myslel jsem na nejhorší, ale zůstal jsem klidný. Byl jsem připravený střílet. Chtěli moje kolo, že ho prý vrátí. Tak bylo jejich. Chvilí jsem počkal a pak jsem se vypařil. Nepříjemné bylo jezdit v Praze tramvají plnou uniformovaných Němců, zvláště když jsem měl u sebe kufřík s vysílačkou. Za pár dnů už mi ale otrnulo.

Prý jste dobře znal Viliama Gerika, který v dubnu 1942 „vyřešil“ svou svízelnou situaci po seskoku tím, že se sám přihlásil na četnickou stanici.

Gerik byl od naší čety. Taky jsem se podívil, co učinil. Asi se spoléhal na to, že jako Slovák ho předají na Slovensko. Ale proč tam nešel rovnou a sám? Peníze mu nescházely, vyprávěl mi, že má tetu ve Skalici, kde naše rodina před válkou bydlela. Gerik byl maličký, měl malé kulaté nohy, nechodil s námi ani tancovat, děvčata ho nechtěla. Pochodoval vždy poslední. Česky neuměl. Vlastně byl dost nápadný.

Velitel Vojenské rádiové ústředny (VRÚ) Zdeněk Gold se ještě na konci osmdesátých let zdráhal uvěřit tomu, že by tak schopný telegrafista selhal.

Gerik byl skutečně výborný telegrafista! Navíc chtěl vyniknout. Gerika zaučovali přímo na VRÚ. Já už jsem se později připravoval jinak. Dostal jsem vysílačku a navazoval spojení přímo s radistou, jenž mi byl určený. Každý totiž klíčuje trochu jinak.

Existuje jediná fotografie telegrafisty při vysílání, ta vaše.

To už bylo za Květnového povstání. Vyfotil mě kamarád. Vysílal jsem z koupelny v prvním patře jednoho domku v Kobylisích. Měl jsem tam takové štokrátko. Tehdy už jsem některé zprávy ani nešifroval, vysílal jsem do Londýna otevřenou řečí, že se

na střelnici v Kobylisích popravuje, že byla bombardovaná Staroměstská radnice. Jednou jsem vyšel před dům a viděl, jak Němci ženou lidi k odklizení barikád.

Přemítal jste o tom, proč Prahu musí osvobodit Rudá armáda?

Já vám něco řeknu. My jsme měli takové úspěchy v přijímání zbraní, chtěli jsme v tom pokračovat i v Praze! Vytipovali jsme dvě plochy, jedna byla u Berouna, bylo přislíbeno, že nám zbraně dodají – a nic. Až po válce jsem se dozvěděl, že si Rusové nepřáli, aby na území byly shazovány zbraně. Američané jim vyhověli, protože rudého spojence ještě potřebovali na Dálném východě.

Byl konec války takový, jaký jste si představoval?

Ne, nebyl. Když jsem viděl sovětskou výzbroj, ta jejich auta, divil jsem se, jak sem vůbec mohli dojet. Vždyť ten Patton sem mohl vlítnout a bylo by. Tohle byla politická dohoda. V šestačtyřicátém jsem působil jako velitel roty ve Varnsdorfu. Byl tam německý zajatecký tábor. Jednou jsem se tam šel podívat. Bojoval jsem proti Němcům, byli to nepřátelé, popravili mi tatínka, ale tohle, tohle ne... Nemohl jsem přenést přes srdce, jak německé děti v internačním táboře strádají, jak se chovají Revoluční gardy. Už jsem se tam nikdy nevrátil. Můj velitel Jaromír Nechanský byl 8. května 1945 v Praze u podpisu kapitulace Němců, což mu pak komunisté spočítali...

Vašeho velitele Jaromíra Nechanského spolu s Veleslavem Wahlem komunisté popravili 16. června 1950. Vy jste skončil v kriminále.

Nechanského zatkli dřív než mě. Po válce jsme se už ani nevidali. Nechanský dělal Vysokou válečnou školu v Praze a já byl v Milovicích na Vojenské akademii. Naposledy jsem s ním mluvil v tzv. Domečku, kde jsem byl patnáct měsíců ve vyšetřovací vazbě. Nacisté i komunisté nám říkali stejně: „Padákoví agenti.“ Bachař mi dal hadr, musel jsem jít vytírat chodbu. Do jedné cely byly pootevřené dveře. U stolu seděl Nechanský a něco psal. Zašeptal jsem: „Jarko, tady Klem. Co tady děláš?“ A on řekl: „To bych taky rád věděl.“ Udělali jsme s Nechanským za války i během povstání kus práce, na Moravě i v Praze jsme to rozjeli ve velkém. Po Únoru nás vyhodili z armády, Nechanského popravili, mě a plno dalších zavřeli. Takový je život.

Z parašutistů, kteří byli ze Západu vysazeni do protektorátu, jste zbyl už jen vy...

Robert Matula ze skupiny Wolfram zemřel v červnu 2012, můj kamarád, radiotelegrafista výsadku Clay Čestmír Šikola, zemřel před čtyřmi lety, ostatní už tady taky nejsou.. S Čestmírem jsme byli skvělí kamarádi. Sehraná dvojka. Nikdo neměl šanci porazit nás v deblu ve volejbale. Většina lidí zná samozřejmě jména Jana Kubiše a Josefa Gabčíka ze skupiny Anthropoid, jenže do protektorátu bylo vysazeno jedenatřicet skupin, sto čtyři lidé. Před výsadem nám instruktoři opakovali: „Žádné fotky, žádné poznámky, nic!“ Záchytné adresy jsme si museli pamatovat, nesměli jsme si je nikam zapsat. Životnost parašutisty nebyla velká. Ivan Kolařík vydržel tři dny, bohužel si s sebou vzal i fotku své milé a při seskoku ji ztratil. Víte, ti chlápci ve dvačtyřicátém to ve všem měli mnohem těžší než my, kteří jsme seskočili později. Měli jsme lepší vybavení, blížil se konec války, lidé se nebáli pomáhat.

Jak se vám líbilo v Berlíně na zahájení výstavy Atentát?

Určitě si pamatujete, že k šedesátému výročí atentátu na Heydricha uspořádali v Armádním muzeu na Žižkově krásnou výstavu. Před sedmi lety byla tato expozice představena v Berlíně. S naší delegací jsem se zúčastnil jejího zahájení. Měl jsem na sobě svou uniformu s padáčky. Cestou v letadle jsem přemýšlel, jak budeme v Berlíně přijati. V muzeu zaznělo několik proslovů. Nakonec někdo prohlásil, že je v sále také jeden parašutista, který za války seskočil. Nestačil jsem ani dořici své jméno, jaký se strhl aplaus. Myslel jsem si, že se na mě v Berlíně budou dívat spíš jako na někoho, kdo byl vycvičen proti nim a oni se mohli utleskat. Tím pro mě válka definitivně skončila.

